GAZETA KRAKOWSKA

Nro 68.

Z KRAKOWA DNIA 25 SIERPNIA 1816 Roku W NIEDZIELĘ.

Z Peterzburga d. 15 Lipca d. k.

Cesarska Akademiia Sztuk w dniu wyiazdu W. Xiężney Anny Pawłowny z Peterzburga miała szczęście otrzymać od niey obraz, z listem własnoręcznym d. 10 Czerwca nastąpuiącego brzmienia:

Przezacne Zgromadzenie!

" Pragnąc okazać poważanie moie dla nich i sztuk, które są przedmiotem ich zgromadzenia, proszę na dowód tego przyiąć drobny ten owoc mey pracy. Będzie dla mnie nader przyiemną rzeczą, ieżeli to ćwiczenie, które się do moiego ukontentowania przykładało, zostanie u nich na pamiątkę tych uczuć, z którémi zostaie ku nim życzliwa.,,

Anna.

Ofiarowany obraz, przez W. Xiężnę troskliwie wypracowany, iest to rysunek obrazu Rafaela, wystawuiący Swiętą Familiią, wielkości naturalney. Doskonałość rysunku samym mistrzom sztuki chwałę czynić może. Akademiia z głęboką wdzięcznością przyymuiąc tę ofiarę, i ten dowód uprzeymości W. X. dla swoiego zgromadzenia, postanowiła list powyższy zachować pospołu z innemi listami Nayiaśnieyszego Domu Cesarskiego, obraz zaś postawić w izbie konferencyy na mieyscu przyzwoitem, a dla W. Xiężney, na okazanie równie swoiey wdzięczności, iak i sprawiedliwie należnego poważenia dla dzieła samego, złożyć dyploma na tytuł Honorowego Amatora.

Wielki Xiże Mikołay dnia 23 Czerwca o godzinie 11tey z rana wyiechał z Odessy do Chersonu.

Dnia 2 Lipca o 4tey z północy Xiże Następca Sasko-Weymarski przybył do Moskwy.

Rzeczywisty Radca Tayny, Senator Łopuchin, dnia 22go Czerwca po krotkiey chorobie umarł.

Gazeta Senacka z dnia 8 Lipca, zawiera poniższy Jego Cesarskiey Mości Ukaz, dnia 14 Czerwca Rządzącemu Senatowi dany, względem powinności ziemskich i dobrowolnych składek.

" Dostrzegaiąc z dochodzących Nas wiadomości, że czynione po Guberniiach pobory, pod imieniem dobrowolnych składek obywatelskich i ofiar, nakładane są

dowolnie przez Marszałkow Szlacheckich, i częstokroć wola kilku osób bierze się za powszechną zgodę całego stanu, albo całey Gubernii, a ztąd uważaiąc, iż byłoby rzeczą niesprawiedliwą, i dla samego nazwiska dobrowolnych składek niewłaściwą, gdyby iedni rozrządzali własnością drugich bez ich na to zezwolenia; Uznaliśmy za potrzebną oznaczyć należytą różnicę między powinnościami ziemskiemi, a dobrowolnemi składkami; i dla obiaśnienia Ustawy w tey rzeczy, dnia 8go Maia 1805 wydaney, postanowić następuiące prawidła:

1szé. Pobory pieniężne na opędzenie powinności ziemskich nie inaczey w Gubernii istnieć mogą, tylko na osnowie Nayw yższych względem nich ukazow i urządzeń.

2gie. Załączony tu wypis wskazuie ogólnie przedmioty tych poborów. Oprócz tych, żadne inne za zwyczayną powinność ziemską poczytywane bydź nie powinny.

3cie. Lecz, ieżeli w których Guberniiach znayduią się udzielne artykuły, w powyżey rzeczonym wypisie nie umieszczone, w takim razie Naczelnicy Guberniy obowiązani są w przeciągu dwóch miesięcy donieść o nich Sprawuiącemu Ministeryum Policyi, i oczekiwać Naszego rozkazu, bez którego, pod osobistą ich odpowiedzią, nie przystępować do czynienia żadnych poborów. Po zebraniu wszystkich takowych wiadomości, sprawuiący Ministeryum Policyi wydrukuie spisy ziemskich, powinności w każdey Gubernii, i roześle ie do Gubernii, do którey należą, dla informacyi; zupełne zaś exemplarze takowego, spisu przedstawi Rządzącemu Senatowi dla rozesłania po całem państwie.

4te. Cokolwiek nie iest obięte w powszechnym spisie ziemskich powinności za Naszem potwierdzeniem, powinno się liczyć do ofiar dobrowolnych i składek.

5te. Wypełnienie dobrowolnych składek i ofiar na tych iedynie zwracać, którzyby w Gubernii oświadczyli na nie wolę przez własny podpis, albo wydane od siebie pełnomocnictwo.

6te. Odtąd, do uczestenictwa dobrowolnych składek i ofiar nie zmuszać tych, którzyby nie oświadczyli na nie swey woli. Wreszcie, samo z siebie wypadą, iż prawidło to nie stosuie się do powszechnych powinności ziemskich, gdzie nie wymaga się ofiary, ale się czyni tylko rozkład proporcyonalny.

7me. Zwierzchność Gubernialna obowiązana iest przestrzegać, iżby cel takowych składek i ofiar nie był przeciwny postanowieniom ogólnym.

Żeby zaś i sam zbiór summy na Ziemskie powinnosci przywieść do przyzwoitego pieniężnym sprawom porządku, rozkazuiemy:

8me. Wyliczenia wydatkow pieniężnych z poborow na Ziemskie powinności, i rozkład ich czynić na osnowie Urządzenia pod dniem 29im Maia 1805 roku; ale nim zaczną się wykonywać przed upłynieniem trzech lat, przedstawiać Ministrowi Skarbu tak wcześnie, żeby potwierdzenie mogło bydź otrzymane w Gubernii pierwey, zniżeli nowe trzy lata nastąpią.

9te. Po approbacie przez Ministra Skarbu takowego wyliczenia wydatków, i po doyrzałem roztrząśnieniu, czyli zgodnie z prawidłami sporządzony iest rozkład, Minister ze swoią opinią ma ie przedstawić

do potwierdzenia Rady Państwa podobnie, iak przedstawiaią się wszelkie wyliczenia rocznych wydatkow.

10te. Rozkład przez Radę Państwa potwierdzony powraca się przez Ministra Skarbu Gubernatorom, dla należytego wykonania.

11te. Użycie summ w wyliczeniu położonych i przez Radę państwa potwierdzonych zostaie pod bezpośredniem rozporządzeniem Zwierzchności Gubernialney, a dozorem Ministra Policyi, do którego należą i wszystkie zażalenia obywateli, i doniesienia w tey rzeczy.

12te. Rachunek z takowych summ, które Zwierzchność Gubernialna podawać iest obowiązana, Minister Policyi ogłaszać ma przez gazety Peterzburskie, w miarę odbierania ich z każdey Gubernii, ze swoiemi uwagami, ieżeli się zdarzą. Dla tego ieden exemplarz rachunku przysyłać Ministrowi Policyi, drugi podawać do Izby Skarbowey, dla rewizyi podług ustanowionego porządku; a trzeci składać zgromadzeniu Deputatow na pierwszem następnem wyliczeniu wydatków. Nam zaś przez Naczelników Gubernialnych przysłane bydź ma oddzielne o tem doniesienie, podług Ukazu pod dniem 21 Października 1813 roku.

13te. Nadzwyczayne powinności i dostarczenia, iako też nabór rekrucki, dostarczenie różnych potrzeb dla woyska, i przewóz ciężarów skarbowych, nie inaczey się maią czynić, tylko za oddzielnemi Naszemi rozkazami. Naczelnicy Guberniy podpadną surowey odpowiedzi za samowolną dyspozycyą i nałożenie iakieykolwiek nadzwyczayney powinności.

14te. W przypadkach, kiedyby mieyscowa potrzeba wymagała podobnego rodzaiu wydatków z przyczyny nadzwyczaynego zbioru woysk, i t. p. Zwierzchność woyskowa obowiązana iest wcześnie uczynić żądanie, iżby Ministeryum Policyi miało czas dostateczny na wyiednanie Naszego rozwiązania, i przesłać ie do Gubernii na czas przyzwoity.

15te. Szczególniey na Zwierzchników Guberniy wkłada się odpowiedzialność, ażeby w czynieniu rozkładu powinności nadzwyczaynych i rzeczy potrzebnych, nie dopuszczano się żadnych nadużyć, albo ucisku obywateli, rozciągaiąc na winnych w tey mierze zupełna surowość prawa.

16te. Po dopełnieniu każdey nadzwyczayney powinności, Gubernatorowie obowiązani są przedstawić Nam, na osnowie Ukazu pod dniem 21 Października 1815 roku, podług wydanych w tedy form wyliczenia, co takowa powinność kosztowała Guberniią, albo Powiat, i ile przypadło na duszę rewizyyna, zapisuiąc doniesienia takowe do wydziału Ministra Policyi. Doniesienia te również maią się ogłaszać, iak iest powiedziano o rachunkach z summy na Ziemskie powinności.

17te. Wszystkie w ogólności rachunki układać, co do wiosek skarbowych, z doniesień Sądów Ziemskich, opartych na podanych rachunkach Rządów Włościańskich, bez żadnego zgoła tych Sądów do tego wpływu, na co Izby Skarbowe baczność mieć powinny, co do wsi obywatelskich, z podania Marszałków Powiatowych, potwierdzonego przez Marszałka Guberskiego; co do wsi udziałowych, z doniesień Zarządzaiących Kantorami udziałowemi; a co do miast, z rachunków podanych przez Rady Mieyskie.

)s(

1816. A zatem rachunki podpisywać maią Gubernatorowie, Vice Gubernatorowie, Guberscy Marszałkowie, Zarządzaiący Kantorami udziałowemi, gdzie one są, i Naczelnicy miast.

Rządzący Senat nie zaniecha około wypełnienia ninieyszego Ukazu potrzebnych uczynić rozrządzeń.,,

Załączony do tego Naywyższego Ukazu Wypis powinności Ziemskich.

Powinności Ziemskie, dla całey Gubernii wspólne.

1. Utrzymanie Poczt.

2. Utrzymanie mostów, przewozów i dróg, gdzie się znayduią na koszt obywatelski.

3. Opalanie i oświecanie budowli woyskowych, iakiegobykolwiek były nazwiska, ieżeli się tylko utrzymuią z summy na Ziemskie powinności.

4. Reparacyia i utrzymanie tych budowli, ieżeli od ziemi są wystawione.

Szczegóły, prócz powyższych, należą częścią do maiątków obywatelskich, częścią do skarbowych:

do obywatelskich

a) Utrzymanie Kancellaryi Marszałków Szlacheckich, gdzie one są.

b) Reparacya, opał i oświecenie domów Zgromadzeń Deputacyi, gdzie są.

do Skarbowych.

a) Utrzymanie Rządów włościańskich i pensye dla Starostów i Pisarzy.

b) Utrzymanie podwód dla Sądu Ziemskiego.

c) Utrzymanie wieyskich magazynów zapaśnych.

Uwaga. O mieyskich wydatkach nie wspomina się tu dla tego, że one nie należą do Ziemskich powinności, na całą Gubernią rozkładanych.,,

---

Umieściliśmy w zaprzeszłym Numerze Gazety naszey Ukaz Jego Cesarskiey Mości o nadaniu wolności chłopom Gubernii Estońskiey; teraz daiemy treść urządzenia dla tychże chłopów, zaczynaiąc od urządzenia stałego.

Urządzenie chłopów Estońskich.

Na orvginale napisano własną Jego Cesarskiey Mości ręką tak: Ma bydź podług tego. Petersburg d. 23 Maia 1816. (*)

Alexander.

(*Urządzenie to zawarte iest w 4ch księgach 518tu §§., a z 4ma dodatkami §§. 590.*)

Księga Isza, Rozdziałów 2, §§ 93. — Rozdział I. Prawa kardynalne, służące za osnowę urządzenia dla chłopów Gubernii Estońskiey, §. 1 — 19. Chłopi Estońscy, udarowani od Rządu głównemi prawami obywatelstwa, stanowią w liczbie mieszkańców Gubernii Estońskiey właściwy sobie stan chłopów, wolny od dziedzicznego podlegania szlachcie. Od dnia ogłoszenia niniejszego Urządzenia należy do tego stanu każdy chłop Estoński, do iakieykolwiek maiętności ziemskiey teraz przypisany, i prawa swoie przelewa na swych następców płci oboiey, z tą różnicą, że płeć niewieścia po weyściu w małżeński związek używa praw męża. Nie wolno odtąd chłopów Estońskich, z ziemią lub bez ziemi, poiedynczo lub rodzinami, przedawać, ustępować, w zastaw oddawać, lub w iakikolwiek sposób iakby własnością dziedziczną rozrządzać. Chłopi Estońscy maią prawo na-

---

(*) W Numerze zaprzeszłym, przez omyłkę położona iest data ukazu 16 Maia, poprawić należy 23 Maia.

bywać na dziedzictwo ziemską i wszelką inną nieruchomą własność. W sprawach cywilnych podlegaią w pierwszych dwóch instancyach sądom złożonym z członków w części przez nich samych, a w części z ich stanu wybranych. Przez wyrok tylko sądowy karani bydź mogą. Obowiązek płacenia podatków Państwa i pełnienie osobistych powinności zostaie bez odmiany podług dawnego urządzenia. Chłopi Estońscy mogą wchodzić w różne umowy, które nie mogą bydź przeciwne ninieyszemu Urządzeniu, a dopełnią tego tylko, do czego alę przez umowę zobowiążą. Co do porządku kraiowego, dzielą się na zgromadzenia gminne, rządzone przez Starostów. Każdy chłop powinien bydź zapisany w iednem ze zgromadzeń gminnych. Posiadaiący ziemię w różnych gminach, powinności i podatki do osoby przywiązane pełni tylko w tey, w którey do rewizyi iest zapisany. Wolno im przenosić się z gminy iedney do drugiey. Aby weyść do Zgromadzenia gminnego, potrzeba zezwolenia gromady i właściciela ziemi, który ma prawo żądać wyłączenia z gromady, w iego włości będącey, chłopa należącego do klassy parobków, ale nagrodzić obowiązany szkodę stąd dla gromady. Właściciel ziemi ma sobie zostawiony dozór nad rządzeniem się gmin chłopów na iego ziemi żyiących, a to we względzie dobrego porządku. Chłopi Estońscy nie maią wolności zrzekania się praw sobie przez ninieysze urządzenie nadanych. Każdy maiący prawo zarządzania sobą, mocen iest wchodzić do stanu chłopów Estońskich i z niego wychodzić, za poprzedniem uwiadomieniem rządu guberniialnego. Chłop Estoński ze stanu swoiego wychodzić może: 1) Jeżeli otrzyma list uwalniaiący z rządu guberniialnego. 2) Jeżeli zostanie uwolniony przez szlachtę na seymiku zgromadzoną. 3) Jeżeli będzie oddany za rekruta, przez co nabywa prawa, po wyyściu ze służby woyskowey, obierania sobie stanu.

(*Ciąg dalszy późniey.*)

Z Karlsbadu d. 8 *Sierpnia.*

Onegday w wieczór przybył tu N. Król Pruski inkognito pod nazwiskiem Hr. Ruppin, i wysiadł do urządzonego dla niego mieszkania w tak zwanym kamiennym domu na łące. W orszaku J. K. Mci znayduią się Pułkownik Thiele, Podpuł. Brauchitsch, Major Hr. Kanitz, tayny gabinetowy Radca Schel, nadworny Radca Kruger, woienny Radca Müller, tayny Szambelan Thieme i jeneralny sztabowy Chirurg Wiebel.

Z Londynu d. 9 *Sierpnia.*

O chorobie Królewskiey wyszło tu zwyczayne miesięczne doniesienie. — Królowa ziechała do Londynu dla odebrania od miasta powinszowania z powodu zamęźcia Królewnéy Maryi.

Xże Koburgski cierpiał znowu kilka dni na zęby i reumatysm, tak iak zaraz po swoim tu przybyciu; lecz tak dalece ma się lepiey, iż może wyieżdżać i odwiedziny czynić. Małżonka iego także iuż zdrowsza i w krótce wyiadą do swoiey wsi Clarmont w hrabstwie Surrey. Inne atoli członki familii Królewskiey choruią; Xiężna Kumberland lekko, ale Xże Klarencyi niebezpiecznie. Xże Rejent zaledwo przybył do Brighton, wrócił się zaraz z Xciem Kambridgi dla odwiedzenia nagłą chorobą złożonego swoiego brata.

Xże Wellington niezawodnie iutro z Anglii wyiedzie, nie czekaiąc nawet na obchód urodzin Xcia Rejenta. D. 11 oczeki-

wany iest w Cambray, gdzie iuż część iego sztabu przybyła. Zabawiwszy tam i w Paryżu krótki czas, uda się do Bruxelli, gdzie oczekiwać będzie Królewicza Xięcia Kentu. D. 8 Lord Prezydent Londynu dał dla niego wielki obiad i oddał mu iednomyślne uchwały miasta, w których dziękuie mu Londyn za wysoką zręczność, bezprzykładne natężenie i gorliwość iakie w bitwie pod Waterloo okazał. Xiążęta Kentu i Sussexu znaydowali się na tym obiedzie; Xże Koburgski i inni wysocy goście nań zaproszeni, wymówili się wyiazdem na wsie Miasto Glucester nadało także Xciu Welingtonowi prawo obywatelstwa.

Pisma nasze zawiera z nadzwyczayney Kalkuckiey gazety w Fort William pod d. 15 Marca 1816 wydaney, traktat pokoiu między Rządem Angielskiem i Raiahem Napaulu. D. 4 Marca r. b. został bowiem w d. 2 Grudnia r. z. w Segowley zawarty, a w 7 dni potem przez Angielskiego Wielkorządcę zatwierdzony traktat, w obozie Angielskim przed stolicą i twierdzą Mukwanpore, w którey znayduią się wszystkie skarby Raiaha Napaulu, przez pełnomocników iego zatwierdzony, którego następuiąca osnowa:

1ód. Ma bydź nazawsze pokóy i przyiaźń między Wschodnio-indyyską Kompaniią i Raiahem Napaulu. 2) Raiah Napaulu zrzeka się wszelkich praw do kraiów, o które między obiema Rządami zachodziła sprzeczka przed woyną, i uznaie prawo zwierzchnictwa Wschodnio-indyyskiey Kompanii nad temi kraiami. 3) Raiah Napaulu ustępuie przez ninieyszy traktat Wschodnio-indyyskiey Kompanii na zawsze poniższe kraie. *a)* Wszystkie powiaty między rzekami Kali i Rapti. *b)* Wszystkie powiaty między rzekami Rapti i Gunhuk. *c)* Wszystkie powiaty między rzekami Gunduk i Coosah, gdzie iuż był rząd Angielski zaprowadzony lub zaprowadzony będzie. *d)* Wszystkie powiaty między rzekami Meilee i Teesah. *e)* Cały kray między górami z wschodniey strony rzeki Meilchee, wraz z twierdzą i obwodem Nagree i przesmykiem, który prowadzi do gór, wraz z prowincyą i kraiami przy tym przesmyku leżącemi i Nagree. Kray ten ma bydź w 40 dni od woysk Goerkaha opuszczony. 4) Dla wynagrodzenia Naczelników i Barahbarów Napaulskich, którzy ponieśli uszczerbek w swoich dochodach przez ustąpienie kraiów powyższym artykułem, zezwala Rząd W. Brytanii na płacenie im corocznie po dwie Kupie Łaków pensyi wedle podziału przez Raiaha Napaulczyków. Jak tylko ten podział nastąpi, podpisze go Wielkorządca i wyda każdemu assygnacyą na pensyą. 5) Raiah Napaulu zrzeka się za siebie i swoich następców wszelkich praw lub związków z kraiami, które na zachodniey stronie rzeki Kali leżą, i przyrzeka nie troszczyć się nigdy ani o te kraie, ani o ich mieszkańców. 6) Raiah Napaulu przyrzeka nie napastować nigdy Raiaha Sicemu i nadwerężać posiadłości iego kraiów, i zezwala, iż gdyby iakowe zaszły kłotnie między nim i Raiahem Sicemu, tedy podaie ich rozstrzygnienie pod Rząd W. Brytanii. 7) Raiah Napaulu obowiązuie się nie przyymować nigdy do swey służby bez zezwolenia Rządu W. Brytanii poddanego iey, Amerykańskiego lub którego bądź Europeyskiego Mocarstwa. 8) Dla zapewnienia i utrzymania stosunków przyiaźni i pokoiu pomiędzy obiema kraiami, ugodzono

cie, że usowaźnieni posłowie każdego z krajów przy ich dworach nawzaiem mieszkać będą. 9) Traktat niniejszy w 9ciu artykułach ma bydź w dniach 15 od dnia dzisieyszego przez Bziaha Napaulu zatwierdzony. — W Segowley d. 2 Grudnia 1815.

(Pod.) *Bradshaw, Podpułkownik.*
Misser Gooro Guiral.
Chunder Secur Opadech.

Pokoy ten, który cały kray Napaulów poddał pod moc Angielską, obchodzony był w wszystkich naszych posiadłościach Wschodnio-indyyskich wystrzałami z dział. Przed uskutecznieniem onego zdobyły ieszcze woyska Angielskie twierdzę Napaulanów Hurriapoor, która iest przedmurzem do ich stolicy.

W Glasgowie zaszły d. 1 i 2 b. m. wielkie zaburzenia pospólstwa, które zaledwo przywołane woysko uśmierzyło.

Towarzystwo tuteysze do wsparcia pozbawionych pracy rzemieślników i wyrobników wezwało okolnikiem d. 7 publiczność do składek. Dotąd zebrało one 16,000 f. szt. lecz te nie wystarczaią. W innych miastach i powiatach zawięzuią się podobneż towarzystwa. Zaczęnaią znowu Rumfortskie zupy rozdawać, lecz ubodzy nie przyymuią ich z chęcią. Ogółem zdaie się, iż zmówili się przeciw Machinom, które dogadzaią bogatem fabrykantom, że im wiele rąk oszczędzaią, ale pozbawiaią zarobku ubogich. Ci chcą pracować, zarobić na chleb, nie cierpieć głodu, nie żebrać i nie zależeć od łaski bogaczów. Machiny te były podczas woyny dogodne, kiedy brakowało rąk do pracy, ale podczas pokoiu nie chce ich pospólstwo cierpieć. Bogaty zalicza z łatwością pieniądze na machiny, które mu się za kilka lat wracaią; ma w swey mocy robotników i przepisuie im prawa. Ubóstwo nie chce wcale słyszeć, iż zmnieyszył się odbyt fabrykatów, tylko nalega o robotę. — Minister spraw wewnętrznych, Lord Sidmouth, wyznaczył kommissyą z urzędników policyi, która zebrać się ma w iego kancelaryi i obmyślic środki przeciw okropnem zaburzeniom które trwożą publiczność.

Adm. Cockburn po swoim powrocie z wyspy S. Heleny miał d. 5 audyencyą u Księcia Rejenta i zdał mu sprawę o swoich działaniach. Właśnie rok d. 3 Sierpnia iak oddalił się był z Anglii. W ostatnich czasach mało Bonaparte był odwiedzany od naszych officerów, gdyż wielu nie chciało się poddać przykrey etykiecie podczas iego odwiedzin. Zresztą coraz bardziey przyzwyczaia się Bonaparte do swoiego tam mieszkania. Chirurgowi z okrętu Northumberland, P. Warden, darował przy pożegnaniu swoie sprzączki od spodni, a drugiemu lok. Okręt Northumberland przywiozł mnoztwo żołwiow, z których przedziwną robią zupę. — Belgickie gazety zawieraią śmiechu godną wiadomość, że Bonaparte na woiennym okręcie Amerykańskim 600 ludźmi osadzonym z wyspy S. Heleny uprowadzony został.

W Hiszpanii nakazany iest zaciąg 60,000 woyska, do czego powodem zapewne iest woyna w południowey Ameryce i stosunki z północną Ameryą.

Gazety Amerykańskie wyrażaią, iż zachmurza się widokrąg nad ieziorami. Zdaie się, iż w tey okolicy wielkie zachodzi nieporozumienie między Anglikami i Amerykanami. — Listy z Ameryki donoszą, iż rokoszanie Mexykańscy urządzili swoy kongress i Józefa Toledo przeznaczyli na posła do Anglii.

Mnostwo, piszą z Nowegojorku w mie-

siącu Maiu, znayduie się tu teraz byłych Francuzkich Xiążąt, Hrabiow, Baronow, Ministrow, Radcow stanu, wielkich urzędnikow, &c. którzy mniey więcey pieniędzy posiadaią. Niedawno przybył tu z Charlestown Regnault de St. Jean d'Angely, zakupiwszy w południowey Karolinie 10,000 morgów gruntu. Czasami daie on interessuiące artykuły do Amerykańskich gazet. Lubo, iak wiadomo, ciałem i duszą był do Bonapartego przywiązany, udaie iednak teraz w wszystkich swoich pismach prawdziwego republikanina. Spodziewany tu także iest Real, dla którego zakupiono nad Ohio 8000 morgow gruntu, które rozdane maią bydź darem pomiędzy Francuzkie familiie, chcące tam osiąść. Pomiędzy osobami, które wielkie pieniądze z Francyi do Ameryki wywieść miały, wymieniaią także obu sławnych Badaczow natury i uczonych Lacepede i Chaptala. Do służby Amerykańskiey zaciąga się wiele Francuzkich officerow.

Z Bruxelli d. 5 Sierpnia.

Xżę Wellington oczekiwany iest d. 7 b. m. w wieczor z Anglii w główney swoiey kwaterze w Cambray, dokąd przybyło iuż wielu officerow iego sztabu.

Z Lill piszą, że we Francyi niczego nie zaniedbuią, co przyśpieszyć może urządzenie woyska. Officerowie wszelkiego stopnia, którzy służyli pod Bonapartem i nie okazali się za nadto iawnemi nieprzyiaciółmi teraźnieyszego rządu, przyymowanemi znowu są do służby. Minister woyny, Xżę Feltre, powołał do służby znaczną liczbę jenerałow, którzy w dawnem woysku szczególnieysze posiadali zaufanie. Sądzą, iż przez ten środek woysko Francuzkie w przeciągu 2 miesięcy 100 000 starych żołnierzy powiększone zostanie.

Od brzegow Menu d. 12 Sierpnia.

Do 7 b. m. sześciu tylko posłow seymu Niemieckiego znaydowało się w Frankforcie. Reszty spodziewano się na 12ty, a otworzenia seymu związkowego na 19ty, w mniemaniu, że posłowie są zgodnemi w zdaniu i na 2 lub 3 naradzeniach wszystko załatwią, co seym poprzedzać powinno. Król Wirtemberski nie wyznaczył iescze na ten seym posła.

W Frankforcie pod pozorem tańszego życia bawi teraz wielu Anglikow! Tamże ziechało wiele Xiążąt Niemieckich i znakomitych osób. D. 13 oczekiwany tam iest Królewicz Niderlandski z swoią małżonką.

D. 7 b. m. w wieczor Xże Monfortu (Hieronim Bonapaate) z swoią małżonką i synem, iadąc do kraiow Austryackich, przybył do Augszburga, gdzie w gościnni pod 3 Murzynami dni kilka zabawi.

Mało komu może wiadomo, iż na granicy Siedmiogrodzkiey ziemi znayduie się osada Rzymska, która utrzymuie w całey czystości swoy ięzyk i pyszni się z swoiego pochedu. Ile razy zaciągnie się który z tey osady do woyska Austryackiego, odpowiada na zwyczayne pytanie: zkąd iesteś? Jestem Rzymianin.

W wielu okolicach Szwaycaryi upadł d. 30 Lipca śnieg i całe Alpy były nim okryte.

Znaczna liczba Austryackiego woyska, jazdy i piechoty, powraca w tym miesiącu z Francyi przez Ratysbonę do swoich kraiow.

Sławny z pism swoich w Niemczech Schiller umarł tak ubogo iak Sheridan w Anglii; przyiaciele złożyli się na pochowanie iego zwłokow.

DODATEK
DO Nro 68.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 25. SIERPNIA 1816 Roku W NIEDZIELĘ.

P. Alexander sławny Brzuchomowca, przybył do Krakowa, który w poniedziałek, d. 26 b. m. w tuteyszym Teatrze popisywać się będzie z swoią zręcznością. Wziętość iego powszechnie głoszona, i tyle krotnie w rożnych pismach publicznych dawane mu pochwały, a mianowicie w doniesieniu o nim w Gazecie Warszawskiey w Nrze 59 czynią prawie niepotrzebnem przytaczanie tu anekdot o głosie iego, których zadziwia, wszelako przywodzi się tu iedna z Gazety Hamburskiey z dnia 11go Listopada 1815go. " P. Alexander, który okazał tu w Hamburgu swoie talenta iako Brzuchomowca, przechodząc się d. 9 b. m. po ogrodzie Joachimsthal, postrzegł dawno zasypaną studnią, deskami założoną, w którey malinki znaydował się otwor. Mularz przechodzący około tego mieysca, usłyszał przez sztukę P. Alexandra głos wychodzący z pod ziemi tą studnią i wzywaiący ratunku. Mularz zawołał zaraz kilku swoich kollegow dla ratowania przysypanego, który ciągle wzywał ratunku. Zadziwiło to bardzo przybyłych i wzięli się do odkopywania studni. W miarę odrzucania ziemi, odmieniał się głos i zdawał się iuż niedaleko okazywać zagrzebanego, przez co bardziey odurzonemi zostali. Po dosyć długiem kopaniu, uznał P. Alexander zapotrzebne oddalić się, i zostawił kopiących przy ich robocie.,, — Tem chlubnieysza dla niego zaleta, iż dla znakomitey niegdyś we Francyi familii, a przez zmianę czasow teraz nieszczęśliwey i podupadłey (iak wzmiankowana wyżey Gazeta Warszawska doniosła) poświęca swoy talent, która iedynie przez ludzkość go interessuie.

Z Paryża d. 7 Sierpnia.

Xże Angouleme po obieździe południowey Francyi przybył do swoiey małżonki do Vichy.

Minister skarbowy trudni się z zwołanym wydziałem roztrząsaniem nowego skarbowego planu. Podany przez Bankiera Perregaux-Lafite naywięcey się podoba. Rzeczony Bankier chce wraz z innemi bankierami założyć pod opieką rządu assekuracyyną kompaniią.

Król mianował 98 podofficerow gwardyi i liniiowego woyska, którzy dobrem postępowaniem i przychylnością zalecili się, podporucznikami. Do czynney służby

powołanych iest 30 jenerałow poruczników, iako inspektórow, a 60 marszałkow polnych, iako podinspektorow.

Francya nie będzie należała do wyprawy przeciw Barbaryyczykom Afrykańskim; wyszle tylko kilka lekkich woiennych statków na uważanie. Lecz czyni przygotowania do wyprawy dla odzyskania St. Domingo, i mniema, iż dawni żołnierze chętnie się do niey zaciągać będą.

P. Lainé obstaie przy odnowieniu corocznie w 5tey części izby prawodawczey, i oddaleniu 90. Prefektow, których Minister Vaublanc postanowił; oświadcza otwarcie, iż bezuskutecznienia tego podwoynego środka nie można spodziewać się spokoyności we Francyi.

Jedno z pism tuteyszych wyraża, iż na zgromadzeniach u Dworu Francuzkiego Pani Moreau pierwszą gra rolą, i przez swoią wesołość i dowcip wszystkich na siebie oczy zwraca. Pomiędzy iey czcicielami znaydować się także ma Marszałek Macdonald.

Klasztor XX. Latrapow przy Aiguebelle liczy już 95 członków.

Młody Hr. Lex, były paż Bonapartego, który przed nim opuścił wyspę Elbę, zmawiał dla niego ochotnikow i woyska Królewskie od posłuszeństwa odmawiał, został teraz pod sąd woyskowy oddany.

W wszystkich Królewskich zamkach i ogrodach przywracane są dawne posągi.

W Paryżu zdarzył się niedawno smutny przypadek. Uwolniony od galarowey pracy więzień Mathieu i dawna iego kochanka, teraz zamężna Vignon, wyciągnionemi pod St. Cloud z Sekwany zostali, maiąc związane razem powrozem ręce, aby razem umarli.

Lubo żaden officer nie może razem narodową gwardyą i woyskiem liniiowem dowodzić, wyiętym iednak od tego iest Marszałek Oudinot, którego drugim Bajardem nazywaią.

Lord Stuart, poseł Angielski, i P. Uchtritz, minister Saski przy Dworze Francuzkim, mieli d. 4 audyencye u Króla.

Przy domowem ministerium utworzył Król radę tytularna, złożoną z artystów i miłośników kunsztów, do którey następuiące osoby powołał: Girodet, Gerard, Guerm i Gros, malarze; Lemont, snycerz; Quatremere de Quinty i Castelan, miłośnicy; nakoniec każdego dyrektora muzeum i budowniczego Luwru.

Król podpisał w tych czasach wiele umów małżeńskich.

Pierwszy Numer z wyraźnego rozporządzenia Królewskiego odżywionego *Journal des Savans* ma wyyść z druku w Wrześniu. Dziennik ten trudnić się wyłącznie ma kraiową i zagraniczną literaturą.

N. Cesarz Rossyyski doręczyć kazał Patronowi Mejean, który przypisał mu Historyą Ludwika XVI., piękny brylantowy pierścień.

Xże Wellington ziedzie na imieniny Królewskie.

Jak dalece nadużywaią doniesień, posłuży następuiący przykład: Traktyerka Protet chcąc się od swoiego męża uwolnić przekupiła świadków, którzy go oskarżyli, iż publicznie w sali iadalney szkalował Króla i iego familiią. Porwano go do więzienia i w kilka dni przed sąd prewotalny stawiono. Zeznania świadków były sprzeczne, ale wszyscy odwołali się do Kapitana inwalidów Chalas. Ten zaś otwarcie powiedział, że Pani Protet wszykich używała sposobów, dla nakłonienia go do fałszywego świadectwa przeciw swo-

iemu mężowi. Po takim zeznaniu Protet został za niewinnego uznany, a iego żona z swoiemi pomocnikami na więzienie do Conciergerie skazana.

Mówią, iż policya tuteysza nowy odkryła spisek, i miano przeszło 60 osób uwięzić, pomiędzy któremi wymieniaią Jen. Guillaume, Majora Plon, Pułkownika Creusier, Kapitana Pfeuty, Porucznika Chaetos, Sekretarza Miloret, i t. d.

Hr. Baruel Beauvert, nauczony zapewne przez zrobioną mu sprawę przez nieiakiego Biennait, oświadczył teraz w liście do Redaktora Monitora, iż przez pomyłkę w wydanych swoich listach wiele osób ogłosił Kroloboycami. Patron w sprawie P. Biennait przeciw niemu okazał, iż Beauvert pod wszystkiemi w ostatnich czasach rządami używał wszystkich sposobów dla wywyższenia się; od Bonapartego otrzymał pensyą i intratny urząd, który dotąd posiada, lecz czuie się bydź upokorzonym, iż nie otrzymał urzędu prefekta. Pod teraźnieyszym rządem wydawał listy o prywatnych osobach; w pierwszych dwóch częściach oszczędzał Ministrów, chcąc uzyskać prefektowstwo, ale gdy go to minęło, powstał i przeciw Ministrom, i zaledwo w swoim ultraroialismie samego Króla oszczędził. P. Biennait utracił wprawdzie przez niego urząd, ale Patron iego dowiódł, iż partya do którey Beauvert należy, to iest ultraroialistów, nie życzy dobrze ani oyczyznie, ani Królowi, ale iedynie swoich zysków szuka.

Z Hiszpanii piszą, iż Król znayduie się ieszcze na kąpielach w Sacedon, które mu bardzo służą. Madrycka gazeta dworska ogłosiła dwa rozporządzenia Krolewskie: pierwsze nakazuie utrzymanie w ich mieszkaniach ubogich chorych, którzy nie mogą bydź do szpitalów przeniesionemi; drugie wszystkie ubogie dziewczęta oddać na edukacyą do klasztorów Panieńskich, a chłopców do klasztorów zakonników. Zgromadzeniu kobiet w Madrycie, Grenadzie i Estramadurze, które trudniły się opatrywaniem chorych i bez sposobów będących woyskowych, wyznaczył Król znaki nagrody.

W Drukarni Jana Maja w Krakowie, w ulicy Floryańskiey, wyszła świeżo z druku *Rozprawa o Przyczynach ciemnoty niektórych Osób Duchownych Stanu niższego, i o ciemnocie Ludu Wieyskiego.* in 8vo na papierze klejowym kosztuie zł. 1 gr. 15, a na pocztowym zł. 2.

DONIESIENIA.

Wydział Przychodów i Skarbu Wolnego Miasta Krakowa, uwiadomiony od Wysokiey Kommissyi Włościańskiey, iż mimo spełzłey licytacyi na dniu 16 b. m. i r. na Realności różne w Promniku Białym, które są przeznaczone na wieczne Dzierżawę, gdy teraz taż Kommissya ma podania na piśmie od kilku osób, które sobie życzą wziąść w erbpacht Officynę tamże z ogródkiem i oddziałem Gruntu morgów Chełmskich 10, pręcików 430; uwiadomia Publiczność, iż na dzień 5ty Września oznaczona iest nowa Licytacya w Domu Konsumcyi na Grodzkiey ulicy.

Drzewek cytrynowych, pomarańczowych i figowych różney wielkości, życzący sobie nabydź za pomierną cenę, raczy pod Nr. 15 na Stradomiu do Kantoru Loteryi Liczbowey zgłosić się, gdzie widzieć ie każdego czasu i wiadomość o cenie każdego w szczególności powziąść może.

Ktoby sobie życzył nabydź służby, znaiąc sztukę ogrodnictwa i lokayską, niechay się zgłosi pod Nr. 15 na Stradomiu do Kantoru Loteryi Liczbowey, gdzie dokładną wiadomość w tey mierze powziąść może.

Podaie się niniejszym do publiczney wiadomości, iż dnia 27 Sierpnia r. b. o godzinie 3ciey z południa, we wsi Trzebinia, w Okręgu Krakowskim, Gminie XII. w Domu pod Nrem 35, sprzedawana będzie przez publiczną Licytacyą kufa około sto garcy Okowity w sobie maiąca, za gotową srebrną Courant monetę. Licytanci w mieyscu i terminie oznaczonym znaydować się raczą. — w Krakowie dnia 22 Sierpnia 1816.

Chwastkiewicz, Kom.

Trzy odzielne pomieszkania w mieście Zydowskim, przy Krakowie, w Kamienicy pod L. 60 położoney znayduiące się, Star. Leybel Flügel własne, dnia 30go Sierpnia r. b. o godzinie 3ciey po południu wypuszczone zostaną w naiem na lat dwa, przez publiczną licytacyą. Licytuiący opatrzą się w Vadium względnie każdego pomieszkania po zł. pol. 36. O czem podpisany Komornik chęć licytowania maiących uwiadomia. — w Krakowie dnia 23 Sierpnia 1816.

Stefan Mochnacki, Kom.

Gdyby kto sobie życzył iechać wygodnie do Wielkiey Polski na wspólny koszt, naydaley za dwa tygodnie, niech się zgłosi do Redakcyi Gazety Krakowskiey.

Urząd Leśny Lasów Rządowych Obiazdu Słomnickiego; — podaie do powszechney wiadomości, iż polowanie małe na lat 3 lub 6 w większych lub mnieyszych wydziałach przez publiczną Licytacyą, za gotową z góry roczney kwoty zapłatę, naywięcey ofiaruiącemu d. 2go Września r. b. o godzinie 9tey z rana wypuszczone będzie w Smardzowicach w Kancellaryi Urzędu Lesnego; Polowanie na gruntach, w lasach i zaroślach Smardzowskich, Oycowskich, Szczotrkowskich, Swińczowskich, Jerzmanowskich, Wielkowieyskich, Golkowskich, Szklarskich, Czubrowskich, Bodaczowskich, Wierzchowskich, i Bolechowskich z ceną początkową zł. pol. 83. — Nasiechowskich i Dzięwięciolskich zł. pol. 100. — Słomnickich, Smrokowskich i Xiążnickich zł. pol. 25. — Zagorzyckich, Wąsowskich, Sciborowskich, Pielgrzymowskich zł. pol. 30. — Żydowskich i Wygnanowskich zł. pol. 15. — Gosteckich zł. pol. 30; — niemniey na polach innych Dóbr narodowych, iako to: Łososkowic, Brończyć, części Czech, Szczepanowic, Głogowian, Tempoczowa, Scholateryi Szkalbmierskich z ceną ustanowić się maiącą. — W Przybyławicach w mieszkaniu Podleśniczego, polowanie małe wyiąwszy knieie i grubego zwierza na polach i oddzielnych zaroślach Rzędowskich, Przybysławskich i Ciśniańskich z ceną początkową zł. pol. 31. — Niegosławskich, Nawarzyckich, Sworszowskich i Turskiah zł. pol. 72. — Pretendenci na dzień i mieysce wyznaczone zapraszaią się, którzy w kwotę roczną proporcyonalna zaopatrzyć się maią; reszta kondycyi w Urzędzie Leśnym do przeyrzenia, każdemu wolną będzie. — w Smardzowicach dnia 18 Sierpnia 1816.

Morani.

Dnia 29 mca Sierpnia 1816 r. i następnych dni w godzinach zwyczaynych w domu przy ulicy mały rynek pod Nrem 678 na drugiem piętrze sprzedane będą przez publiczną licytacyą za gotową srebrną monetę następuiące effekta: Biblioteka z naylepszych Autorow Francuzkich Włoskich i Niemieckich złożoną, tycząca się literatury Francuzkiey, edukacyi, oraz zabawy czytelnika. Dykcyonarze Francuzkie, Niemieckie, Polskie, i Łacińskie. Karty geograficzne, atlasy w ięzyku Angielskim, Francuzkim, i Niemieckim; różne nóty do grania. Fortepiano, stoliki machoniowe i inne, zwierciadła, kanapa i krzesełka różnego gatunku, paiąk brązowany, łozko na pasach, łóżka żelazne i inne, sekretarz, biórka, szafki, komody, zegar stołowy, filiżanki, i porcelana w różnym guście, tualetki, kopersztychy i portreciki różne, oprawione za szkło, roma brązowe ze szkłami, strzały do zakładania firanek, szkła różne, tacki, kufry; szafa na suknie, praska, kredens, fuzya i pistolety, faians, sprzęty kuchenne i domowe, i t. d. Chęć kupienia maiący zechcą się w oznaczonem mieyscu i czasie znaydować. W Krakowie d. 19 mca Sierpnia 1816 roku.

Jan Nep. Franki, Komornik

Dnia 26 Sierpnia 1816 w mieście Podgorzu przy Krakowie w domu pod Nrem 76 u JP. Michała Nathgüllera sprzedawane będą przez publiczną licytacya za gotową zapłatę w zwykłych godzinach przed południem i po południu Obrazy oleyne rozmaitey wielkości i Artystów w wyziacanych Ramach.